

Schweizisk motivering för kärnvapen

Den schweiziska generalstabens skrift om atomvapen, utgiven med regeringens medgivande och utdelad till alla militära förband, ger en koncentrerad motivering för kravet på de nya vapnen; i väsentliga punkter utbygges och kompletteras de synpunkter som förbundsrådet anförde vid sitt principbeslut i frågan i juli 1958.

I skriften fastslås att alla till Atlantpakten och till östblocket hörande stater kan räkna på att vid krig fördes med kärnvapen. Endast några få europeiska stater står på grund av sin neutralitet utan denna garanti. För Västeuropas försvar mot Ryssland är kärnvapen oundgängliga, eftersom de ryska arméernas styrka i relation till västmakterna är som 5:1. "Detta läge skulle ändra sig först om Östern nedskar sina truppstyrkor med 80 procent eller Västern i motsvarande omfattning förstärkte sina landstridskrafter. För intetdera av dessa alternativ finns för närvarande någon förutsättning." Då krigskonsten bjuder att man anfäller motståndarens svagaste länk, "är Schweiz utan kärnvapen en sådan 'Akilleshäls'; landet riskerar att bli angripet, kanske 'blott' med konventionella vapen, därför att från dess sida ingen motaktion med kärnvapen är tänkbar."

Anskaffande av kärnvapen är inte i strid mot Schweiz neutralitetsplikt, tvärtom. Det vore ett brott mot neutraliteten "om inköp av kärnvapen förknippades med villkor som ställde vår oavhängighet i fråga; om vi till exempel inte hade full frihet vid användningen av dessa vapen eller måste godtaga kontroll av utländska organ i vårt land". Men om sådana villkor kan här ej vara tal. Det viktiga blir faktum att "trots alla makternas bestämda förklaringar kan vår neutralitet inte väntas bli respekterad annat än i den mån som vår armés slagkraft är tillräckligt uppskattad i utlandet". Om så inte är fallet, kan även Schweiz befara angrepp som syftar till att ge en stat möjlighet till genommarsch eller till att ge denna stats motståndare möjlighet att hindra en sådan genommarsch. "Den som vill förbli neutral måste vara militärt stark." Därför kan neutralitetsrätten och

neutralitetspolitiken tvinga till anskaffande av kärnvapen om dessa framstår som nödvändiga för ett effektivt försvar.

Det har sagts att Schweiz genom att anskaffa kärnvapen skulle riskera freden. I själva verket är förhållandet det rakt motsatta. Ty var och en vet att Schweiz inte är inställt på krig eller expansion. "Intet schweiziskt kärnvapen kommer att explodera förrän vårt land blir angripet." Lika ohållbar är av samma skäl invändningen att Schweiz genom besittning av kärnvapen skulle bli ett dåligt exempel för andra stater. "Det är inte vi som ger det dåliga exemplet, utan de stater som äger kärnvapen och vid varje lägligt tillfälle hotar andra stater som inte vill göra politiska eftergifter — alltså kanske i något sammanhang också Schweiz — med användning av kärnvapen. Det är dessa stater som också tvingar Schweiz att tänka på utrustning med kärnvapen för att kunna motstå sådana hotelser." Att Schweiz anskaffande av kärnvapen skulle framkalla angrepp är utslutet; "moraliska" förevändningar för ett angrepp kan därmed en aggressiv stat alltid uppfinna. Kontrasten är slående till det resonemang som förs på ledarplats i senaste numret av den socialdemokratiska tidskriften Tiden, ett resonemang som bl a går ut på att det "vid en militärpolitisk åtgärd" inte bara är fråga om att "åstadkomma en höjning av försvarets allmänna och avskräckande effekt", utan att det också måste ske "en avvägning mot riskerna för att åtgärden av stormakterna (!) uppfattas som varande i bristande överensstämmelse med neutralitetspolitiken i allmänhet". Ingen stat kan föra en mera konsekvent neutralitetspolitik än Schweiz; det finns i den citerade skriften ingen tanke på att anskaffande av kärnvapen skulle stå "i bristande överensstämmelse" med landets neutralitetspolitik. Den schweiziska skriften slutar med fastställandet att "kärnvapen väsentligt stärker vår armés försvarskraft", att dessa vapen ökar "sannolikheten för att vi inte dras in ett krig", att de "varken strider mot folkrätten eller neutraliteten, utan tvärtom bestämdare markerar vår vilja till neutralitet".

För svensk debatt borde denna skrift, liksom de schweiziska inläggen för atomvapen över huvud, innebära en välbehövlig tankställare. Ingen lär tvivla på schweizarnas önskan att bevara sin neutralitet, ingen lär vara okunnig eller demagogisk nog att vilja framställa detta folk som krigshetsare. Av särskild vikt är att fastslå att de många ryska aktionerna i press, radio och diplomatiska sammanhang mot planerna på det schweiziska försvarets utrustning med atomvapen lämnat den tongivande schweiziska opinionen helt oberörd. Varför skall en stat som ständigt skryter med sina väldiga förråd av kärnvapen vilja hindra en annan stat att — uppenbarligen i rent försvarssyfte — anskaffa sådana vapen? Bakom dessa ryska aktioner och förtäckta hotelser kan inte ligga omsorg om Schweiz fred och neutralitet, utan snarare den naturliga, men föga respektabla viljan att förmå stater som i ett visst sammanhang kan tänkas bli objekt för aggression eller påtryckning att stanna kvar i ett militärt svaghets-tillstånd. Genom att avstå från atomvapen kan man möjligen vinna några vänliga ord av den ryska statsledningen i dag, men med risk att tvingas till eftergifter eller underkastelse i framtiden — denna insikt är utbredd i Schweiz och borde inte heller vara svår att uppnå i Sverige.